Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 164 JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 28, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 28-го СЕРПНЯ 1997 р. Ч. 164 РІК CIV.

Україна відсвяткувала шосту річницю незалежности

Київ. — Україна вижила, і тепер її головним завданням є реформування і стабілізація економіки, наголошували 24-го серпня українські політики під час святкування шостої річниці незалежности.

За словами Івана Драча, голови Української Всесвітньої Координаційної Ради, багато людей, особливо недругів України, дивуються з того, що вона дожила до шостого року незалежности. І. Драч, який головував на Другому світовому форумі українців, закликав делегатів, які прибули до Києва з 47 країн світу, покласти квіти до пам'ятників Шевченкові та жертвам голодомору 30-их років.

Зазначивши, що Україна пережила важкі часи, Президент Леонід Кучма закликав у своїй святковій промові до інтенсивної праці, щоб вирішити внутрішні проблеми. Як відомо, заборгованість у платнях сягнула 3.6 блн. дол., а корупція продовжує відлякувати чужоземних інвесторів.

Л. Кучма також наголосив на успіхах України на міжнародній арені, згадавши про підписання важливих угод з Росією, Білоруссю, Польщею і Румунією. Вирішивши в травні суперечку з Москвою щодо Чорноморської фльоти, Україна відсвяткувала в червні першу річницю Конституції і підписала в липні хартію з НАТО, сказав Президент.

Обраний в 1994 році на проросійській платформі, Л. Кучма поволі почав орієнтувати Україну на Захід. Черговим свідченням цього стало прибуття до Криму напередодні святкування незалежности двох кораблів ЗСА, які разом з 18 українськими суднами і кораблями Туреччини, Румунії, Болгарії та Грузії беруть участь у навчаннях „Морський бріз-97". Проти проведення маневрів виступили проросійські сили в Криму, організувавши двотисячне віче.

Л. Кучма сказав, що вправи, які триватимуть до 31-го серпня, сприятимуть розвиткові української фльоти і підриманню миру в регіоні.

Щоб заспокоїти Росію, яка розглядає маневри як демонстрацію військової сили НАТО біля своїх кордонів, Україна перенесла наземну частину навчань до узбережжя між Одесою і Очаковим. Для ще більшого заспокоєння Москви Київ плянує провести з нею окремі морські навчання в жовтні.

МВФ надав Україні черговий кредит „стенд-бай"

Вашінгтон. — 25-го серпня Міжнародний валютний фонд схвалив для України кредит „стенд-бай" у сумі 542 млн. дол., повідомило агентство Ройтерс. Гроші призначені для того, щоб допомогти Україні вийти з економічної кризи.

49 млн. дол. надійде негайно, а решту фондів МВФ надаватиме ратами, в залежності від того, наскільки успішним буде впровадження обіцяних реформ.

У своїй заяві МВФ заявив, що одна стабілізація не приведе до економічного росту: потрібна фундаментальна переорієнтація економіки на пожвавлення приватного сектора і збільшення внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

МВФ спочатку збирався надати Україні довготерміновий трибільйоновий кредит, але вирішив відкласти розгляд цього питання, бо, на його думку, реформи в Україні здійснюються занадто поволі.

Зазначивши, що Україна досягла декількох великих успіхів, МВФ разом з тим заявив, що залишаються великі проблеми, зокрема за рік до парляментарних виборів не досягнуто згоди у суспільстві щодо характеру реформ. Як відомо, соціялісти і комуністи в Україні нарощують кампанію проти Президента Леоніда Кучми, закликаючи до зупинки реформ і повернення до соціялізму.

Однорічний кредит „стенд-бай" має сприяти в 1997-98 роках урядовим програмам, спрямованим на запровадження структурних реформ, закріплення здобутків в економічній галузі, зміцнення становища Національного Банку України і зменшення інфляції від 40 відс. у 1996 році до 15 відс. у 1997 і 12 відс. у 1998 році.

Представники МВФ вважають, що для цього Уряд повинен втримати дефіцит бюджету не вищим від 4.6 відс. у цьому році і 4.5 відс. у наступному. Ще одним великим завданням Уряду є зменшення заборгованости у платнях, пенсіях, стипендіях та інших соціяльних виплатах.

МВФ закликав Україну пришвидшити дерегуляцію і зосередитись на приватизації середніх та великих підприємств. Потрібно також здійснити земельну реформу і реструктуризувати енергетичний сектор. В монетарній ділянці важливо підтримувати стабільну ставку обміну валют і не піддаватись тискові з боку підприємств, які домагаються зниження відсотків на кредити, бо це може збільшити інфляцію. Останні місяці гривня тримається стабільно — 1.857 за долар.

Останній кредит МВФ „стенд-бай" вигас у лютому цього року. Як і за попередньою позикою, МВФ слідкуватиме за новим кредитом на місячній основі.

Північнокорейський дипломат отримав політичний азиль у ЗСА

Вашінгтон. — У вівторок, 26-го серпня, американський Уряд повідомив, що надасть право політичного азилю амбасадорові Північної Кореї до Єгипту, його братові та їхнім родинам, яких агенти американської розвідки в кінці минулого тижня непомітно перевезли з Єгипту до ЗСА.

Амбасадор Ченг Сунг Гіл є найвищий стажем північнокорейський дипломат, який попросив політичного азилю у ЗСА. Хоч Уряд президента Билла Клінтона не надто розголошував цю справу, бо якраз тепер є в процесі політично-делікатних переговорів з Північною Кореєю, котрі проходять у Ню Йорку. Одначе урядові чинники стверджують, що цей перехід є важливою подією для ЗСА, а зокрема для американської розвідки.

Будучи амбасадором в Каїрі, дипломат Ченг є ознайомлений з усіми політичними спілкуваннями північнокорейського уряду в регіоні Близького Сходу, зокрема коли йдеться про продаж ракет і іншої зброї Єгиптові, Сирії та Іранові. Для ЗСА та їхніх союзників на Близькому Сході є дуже важливим знати якнайбільше про якість та кількість зброї, що її закупили згадані держави.

Брат амбасадора Ченга, Ченг Сунг Го, є також дипломатом, останнім часом він був торговельним аташе Північної Кореї у Франції.

Речник Державного департаменту Джеймс Рубін відмовився давати будь-які детальніші інформації про рішення амбасадора Ченга, його брата та їхніх родин шукати політичного азилю в ЗСА чи про те, як їх сюди перевезено з Єгипту.

Караджіч не залишить Пале

Пале, Сербська Республіка. — Недавня балканська візита „архітекта" дайтонських домовлень Ричарда Голбрука і Роберта Гелбарда, спеціяльного післанця Президента Билла Клінтона, знову привернула увагу до колишнього лідера боснійських сербів Радована Караджіча, який трактується як „військовий злочинець". Міжнародний військовий трибунал в місті Гага вже два роки вимагає його видання, однак патріоти Сербської Республіки, яка входить до складу Боснії та Герцеговини, вперто обороняють свого національного героя.

Щоб якось прикрасити неуспіх дайтонських мирних угод, Адміністрація ЗСА взяла за мету заарештувати військових злочинців на чолі з Р. Караджічем. Над його будинком у місті Пале постійно літають гелікоптери міжнародних збройних сил, що підтримують спокій в регіоні. Будь-які пересування Р. Караджіча є контрольовані цими силами.

Європейські спостерігачі пишуть, що для міжнародних поліціянтів не склало б труду заарештувати Р. Караджіча, однак події 10-го липня в боснійському місті Прієдор, де під час спроби арешту було вбито колишнього керівника поліції Сімо Дрляча, а лікаря Міло Ковачевіча затримано і перепроваджено до Гаги, міжнародна спільнота втратила бажання продовжувати цю небезпечну гру. Протягом двох тижнів після згаданих подій на територіях баз міжнародних збройних сил лунали вибухи бомб — боснійські серби мстили за арешти. У випадку затримання Р. Караджіча Боснія легко перетворилася б, як висловлюються газети, в „Країну Басків".

(Закінчення на стор. 4)

Сенатор ЗСА задоволений зустрічами в Україні

Київ(Р.Р.). — На пресовій конференції в Кабінеті Міністрів України на запитання журналістів відповів американський сенатор, голова комітету Конгресу ЗСА з чужоземних асигнувань Мітчел Макконен. Він сказав, що під час відвідин України він всебічно ознайомився зі станом економіки та іншими аспектами суспільно-політичного життя.

У Криму він ознайомився з фльотою та зустрівся з Президентом України Леонідом Кучмою. М. Макконен відзначив успіхи України в таких галузях, як зовнішня політика і оборона. Особливо привітав участь України в програмі „Партнерство для миру", поділ Чорноморської фльоти та підписання договору про дружбу з Росією.

Однак більшу частину зустрічі з Президентом Кучмою і прем'єр-міністром Валерієм Пустовойтенком було присвячено внутрішнім проблемам України, переважно економічним, зазначив американський гість. На його думку, тільки економічні реформи приведуть Україну до заможности, і Президент та голова Уряду це розуміють, отже вони рухатимуть економіку в потрібному напрямі.

Відзначив М. Макконен і поступ України в боротьбі зі злочинністю та корупцією.

Щодо свого відношення до України, а також Уряду і Конгресу ЗСА Макконен сказав: „Мої зустрічі з Кучмою і Пустовойтенком переконують, що політика ЗСА щодо України є правильною".

„Ню Йорк Таймс" інформує про Український Музей

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Недільне видання щоденника „Ню Йорк Таймс", з датою 24-го серпня, подає у відділі про нерухоме майно, на першій сторінці, докладну інформацію про початок будови приміщення для Українського Музею в Ню Йорку, враз із кольоровим шкіцом проєкту будинку і великим написом: „На шостій вул. Український Музей".

В інформації журналіст „Ню Йорк Таймс" покликується на пояснення директора УМ Марії Шуст щодо плянів будови. Він інформує, що УМ був заснований в 1976 році за ініціятивою Союзу Українок Америки і міститься із своєю великою збіркою, яка начисляє 7,000 народних строїв та тканин і 3,000 мистецьких об'єктів, із творами Архипенка включно при 203 Другій авеню. Все це разом із величезним архівом, що начисляє 20,000 світлин та цінних документів, стискається досі на двох поверхах і потребує доконче власного приміщення.

Американський журналіст пише, що завдяки щедрим даткам членів УМ куплено за 1,25 мільйона долярів старий товарний склад при 222-схід Шостій вулиці, а тепер розпічнеться будова музею, що має бути закінчена в 1999 році.

Далі читаємо в інформаційній статті, що архітектом цієї будівлі є Юрій Савицький і що будівля буде повною мірою підготовлена для музейних цілей із відповідною для музейних об'єктів температурою. Головна галерія буде на нижньому поверсі та зможе вмістити 150 осіб публіки на доповідях чи інших імпрезах, а крім того, там буде сім малих виставочних заль, кав'ярня і крамничка. Внизу міститиметься бібліотека, робітня і мала авдиторія, а на другому поверсі три галерії, конференційна заля і бюрові кімнати. На третьому поверсі пляновані приміщення для музейних скарбів, які можна буде бачити лише за окремим дозволом.

Вкінці автор статті подає, що будова коштуватиме 5 млн. долярів, а досі зібрано 3 млн.

Союзівка урочисто відзначила шосту річницю незалежности України

Після концерту: Р. Прийма-Богачевська з почесною грамотою від амбасадора України Ю. Щербака (посередині), справа — перший секретар амбасади України у ЗСА В. Головенко з донькою Діяною (учасницею танцювальних курсів); зліва — дружина В. Головенка Марія та предсідник УНСоюзу У. Дячук (фото Р. Івасівки).

Союзівка (Г. Колесса). — „Свято незалежности України — це наше спільне свято, хоча й одні з нас мають громадянство України, а інші — Америки. Адже коріння в нас одне — українське, заглиблене в товщу тисячолітньої нашої спільної історії, у материну землю наших предків, які мріяли про волю і незалежність України. Вітаю вас, брати і сестри, зі святом незалежности України! Нехай зоря української свободи і самостійности сяє вічно!"

Ці слова — письмове звернення амбасадора України в ЗСА Юрія Щербака до присутніх на святі

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

Л. КУЧМА ОТРИМУЄ ПРИВІТАННЯ

КИЇВ. — На адресу Президента України Леоніда Кучми надійшло привітання керівникам держави і українському народові від Президента ЗСА Билла Клінтона із шостою річницею незалежности України. Привітання передав амбасадор ЗСА Вілліям Грінн Міллер. Надійшли привітання і від президента Латвії Гунтіса Улманіса, президента Узбекістану Іслама Карімова, генерального секретаря ООН Кофі Аннана та від керівників багатьох інших країн світу. Президент ЗСА у привітанні підкреслив, що стратегічне партнерство між його державою та Україною є „міцним як ніколи і що тривала боротьба, через яку переможно пройшов український народ, робить День Незалежности справжнім святом тріюмфу і символом для народів світу, які прагнуть свободи і незалежности". Генеральний секретар ООН К. Аннан у своїй телеграмі високо оцінив ролю українських миротворців, котрі беруть участь в операціях ООН, та внесок України в справу ядерного роззброєння. Він також висловив задоволення, що міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко головуватиме на 52-ій сесії Генеральної асамблеї ООН, яка розпочнеться у вересні. Перебуваючи біля керма сесії, пише Генеральний секретар, Г. Удовенко спрямує свою дипломатичну майстерність і досвід на благо міжнародному співтовариству.

У КРИНИЦЯХ ВИЯВЛЕНО ДУСТ

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА. — У криницях села Микитинців виявлено велику концентрацію дусту, отруйної речовини ДДТ, що в п'ять разів перевищує допустиму норму. Санітарно-епідемічна станція намагається з'ясувати, звідки в природні джерела потрапила ця отруйна речовина. Воду з колодязів пити заборонено. Мешканцям села завозять воду в цистернах.

ОУН-УПА ВИЙШЛИ З ОБ'ЄДНАННЯ ВЕТЕРАНІВ

КИЇВ. — Учасники Української Повстанської Армії і члени Організації Українських Націоналістів заявили про свій вихід з об'єднання ветеранів Другої світової війни, очолюваного депутатом Ігорем Юхновським. Автори заяви зазначили, що вступ членів ОУН-УПА у цей бльок не був узгоджений з керівництвом цих організацій. До створеного в жовтні минулого року об'єднання ввійшли ветерани совєтської армії і учасники визвольних змагань під час Другої світової війни. У квітні, після реєстрації об'єднання, І. Юхновський назвав створення цієї організації „довгожданим примиренням усіх ветеранів України".

„ХАРТРОН" ХОЧЕ СУДИТИ РОСІЙСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

ХАРКІВ. — Підприємство „Хартрон" збирається судити ОРТ — громадське російське телебачення — на 10 млн. дол. за моральні збитки, завдані твердженням, нібито підприємство причетне до аварії на орбітальній станції „Мір". Генеральний директор „Хартрону" Яків Айзенберг запевнив, що підприємство не випрацьовувало системи зближення космічних кораблів „Курс". Автор репортажу Владімір Положенцев, який веде на ОРТ програми на космічну тематику, заявив, що інформацію про систему „Курс" він отримав від пресслужби Військово-космічних сил Росії, але тепер цю пресслужбу розформували.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТИ ЧОРНОМОРСЬКОГО ПАРОПЛАВСТВА

ОДЕСА. — Президент Чорноморського пароплавства Олександер Діордієв повідомив про призначення трьох нових віцепрезидентів Чорноморського пароплавства — Сергія Ануфрієва, Валерія Меркова та Володимира Пастушенка. Щодо ситуації в самому пароплавстві, то, за словами президента, в чужих портах за борги заарештовано 24 українські кораблі. За останні п'ять місяців шість арештованих кораблів довелося продати з аукціонів за судовими скаргами кредиторів.

ЗРОСЛО ЧИСЛО ХВОРИХ НА ЛЕПТОСПІРОЗУ

МИКОЛАЇВЩИНА. — В області виявлено 128 хворих на лептоспірозу, шість осіб у важкому стані. Серед хворих — 19 дітей. На місце спалаху хвороби виїхав міністер охорони здоров'я Андрій Сердюк, оскільки від цієї хвороби під час епідемій вмирає до 50 відсотків хворих. Епіцентром захворювання є колгосп „Акмеченські ставки", працівники якого захворіли після збирання врожаю на залитому водою полі. В інфікованих людей хвороба проявляється на 21 день. Представники санітарної служби вживають заходів для дезинфекції колодязів і знищення гризунів, які переносять інфекцію. У Кіровоградській області таких виявлено 34, в тому числі четверо дітей. У Сквирському районі на Київщині зареєстровано сибірську виразку шкірної форми.

У СВІТІ

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ПІВДЕННОЇ АФРИКИ Ф.В. де Клерк, який отримав Нобелівську нагороду за його ролю в демонтажі апартеїду, вирішив залишити політичне життя і передати керівництво опозиційної Національної партії в інші руки. Згідно з членами його партії, Ф.В. де Клерк заявив, що „час передати керівництво комусь з більшою енергією". Президент Нелсон Мандела, котрого звільнено з ув'язнення під час правління Ф.В. де Клерка і котрий також у 1993 році поділяв з ним Нобелівську нагороду, з приводу відходу Ф.В.де Клерка від політичного життя висловився ось як: „Я тільки надіюсь, що Південна Африка не забуде того, яку ролю відіграв Ф.В. де Клерк у гладкому переході з нашої болючої минувшини до теперішнього сьогодення".

В РИМІ викликала широке обурення подія, яку спершу уважали черговим вандалізмом чужих туристів. В центрі міста „хтось" відірвав хвіст мармурової статуї, що пишається на площі Навоне у фонтані Берніні. Тим часом після розсліду показалося, що до фонтани скочив, щоб прохолодитися 43-літній римський бродяга і коли вискочив на хвіст, цей урвався. Управа міста Риму вже довгий час бореться із вандалізмом, в якому нищаться різні мистецькі скарби.

В АМЕРИЦІ

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМИЛИ, що цієї осені ЗСА знову запропонують лотерійним способом 55,000 імігрантських віз для бажаючих з різних географічних регіонів світу. Аплікації на візи можна буде висилати від 24-го жовтня до 24-го листопада. Обранцями можуть бути імігранти з усіх країн Африки і Океанії, з усіх країн Европи за виїмком Польщі, Нормандських островів, Англії, Ґібральтару, Шотляндії та Валії, з усіх країн Азії, за виїмком Китаю, Індії, Філіппін, Тайвану, Південної Кореї і В'єтнаму. Колишні мешканці Гонг Конгу можуть вносити імігрантські заяви. У Північній Америці тільки мешканці Багамських островів можуть подавати заяви. Також можуть подавати заяви мешканці країн Південної та Центральної Америки та Карібських островів, за виїмком Колюмбії, Домініканської Республіки, Ель Сальвадору, Ямайки і Мехіко.

У ПОНЕДІЛОК, 25-ГО СЕРПНЯ, головні виробництва тютюнової індустрії погодились заплатити суму 11.3 блн. дол., щоб закінчити неприємний для них судовий процес з урядом стейту Флорида. Крім того, тютюнова індустрія погодилась на цілий ряд заходів, спрямованих на охорону громадськости стейту. Незабаром по цілому стейті Флорида буде усунено таблиці реклям цигарок та інших тютюнових виробів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Нові „вороги народу“

Після розвалу СССР однією з небагатьох ділянок, в яких Росія зберігала ведучу ролю, було дослідження космічного простору. Наче потопаючий за соломину, вчепилася вона за неї, намагаючись залікувати поранену національну гордість і довести світові своє передове становище хоч у цій галузі.

Зусилля ці, однак, обернулися для Москви черговою поразкою. Ланцюг невдач, що вже понад півроку переслідує космічну станцію „Мір“, наочно засвідчив, в якій глибокій кризі перебуває ця галузь. Відчуваючи, що і тут вислизає ґрунт під ногами, росіяни разом з тим відмовляються у це вірити, вдаючись до традиційного шукання козлів відпущення. В цьому випадку у всьому звинувачують космонавтів залоги станції, які нещодавно повернулися на землю.

Для яснішої картини варто навести низку випадків, які сталися на „Мірі“ за останні шість місяців. Найбільш гучним інцидентом було, звичайно, зіткнення 25-го червня російського вантажного корабля з модулем станції „Спектр“, в наслідок чого втрачено майже половину всієї електроенергії, а також довір'я американської аґенції НАСА до російської космічної програми. Однак ще 23-го лютого на станції виникла пожежа. Загорілася каністра з киснем, наповнивши „Мір“ парою і димом. Космонавти погасили вогонь з допомогою мокрого рушника і вогнегасника. Наступного місяця, в березні, зіпсувалися генератори кисню, змушуючи залогу деякий час використовувати каністри, подібні до тієї, яка вибухнула в лютому. В квітні почала текти система контролі клімату, що спричинило підвищення в деяких частинах станції температури. Це в свою чергу зіпсувало систему для очищення повітря від вуглекислого ґазу. 17-го липня „Мір“ втратив на 24 години майже всю електроенерґію після того, як хтось з космонавтів нехотячи від'єднав кабель живлення механізму, який керує сонячними батареями. 5-го серпня знову зіпсувалися генератори кисню. А зовсім недавно, 18-го серпня, вийшов з ладу комп'ютер під час стикування вантажного корабля зі станцією. На „Мірі“ була вже нова залога, яку спеціяльно тренували для цієї місії.

Після такого переліку зрозуміло стає, що проблема зовсім не в космонавтах. Попередня залога вела себе просто героїчно. Виступаючи на пресконференції, командир Васілій Циблієв, радий поверненню на землю живим, сказав, що згідно з правилами, космонавти повинні були три рази покинути станцію. Вони, однак, жодного разу про це навіть не подумали. Він нагадав, що 120-тонний „Мір“, якому вже 11 років, був розрахований лише на п'ять років. За час перебування на орбіті на станції сталося 1,500 різних неполадків. Люди, на думку В. Циблієва, зацікавлені тільки в пошуках крайніх, в той час як причини проблем треба шукати на землі.

І лише після невдачі, яку зазнала нова залога, в Космічній аґенції Росії визнали, що проблемою є брак грошей. Виявляється, що з метою заощадження фондів на „Мірі“ не міняли ті частини, які давно пережили свій вік. Віктор Блаґов, заступник керівника програми, сказав, що за потужністю і пам'яттю комп'ютери на станції поступаються навіть звичайним домашнім персональним комп'ютерам. А Владімір Боґомолов, контролер польоту, додав, що застарілі частини не є єдиною проблемою. Недосконалою є вся система на станції, зокрема бракує кабелів, яких не встановлюють, щоб не збільшувати вагу „Міра“. За влучним порівнянням В. Боґомолова, станція схожа на літак, який летить добре доти, доки не має на борту пасажирів.

Космонавти також нарікають на те, що контролери на землі часто порушують плян польоту, змушуючи виконувати непередбачені програмою операції. Це збільшує вірогідність нещасних випадків. За традицією, яка склалася за совєтських часів, на землі відповідальности за це ніхто не несе. У разі невдачі винні космонавти.

Через свою колективістську свідомість, підсилену 70-річним пануванням большевиків, переважна більшість людей в Росії, як і в усьому колишньому СССР, звикла зганяти злість на окремих особах, переважно невинних і неспроможних себе захистити. Куркулі не давали хліба, буржуазні націоналісти руйнували дружбу народів, американські імперіялісти намагалися задушити „совєтський народ“ економічно тощо. Схоплених „ворогів народу“ в один голос ганьбили газети, радіо, телебачення, над ними влаштовували гучні процеси. Все це, звичайно, мало на меті згуртувати народ перед уявною зовнішньою небезпекою, скерувати його невдоволення в інше русло. Сценарій цей повторився і з російськими космонавтами, підтвердивши надзвичайну живучість совєтської ментальности.

Володимир Звіглянич

УСУНЕННЯ С. ГОЛОВАТОГО І ДОЛЯ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Стало відомо, що до складу нового „реформованого” у черговий — восьмий — раз з проголошення незалежности Уряду України не було включено Сергія Головатого, який обіймав посаду міністра юстиції. Явище заміни осіб, що займають найвищі виконавчі посади, є цілком нормальним у будь-якому уряді і тому на перший погляд незатвердження Головатого не випадає з цього ряду демократичного оновлення урядів деінде. Будь-де, але не в Україні. Там динаміка урядових перетрусів, за всієї її на перший погляд хаотичности, виявляє одну сталу закономірність. Це неухильне усунення з високих посадових крісел людей з неноменклятурним минулим. У цьому відношенні найбільше людей без комсомольсько-партійного дос'є обіймали найвищі виконавчі посади за часів Леоніда Кравчука. Апотеозою хождіння дисидентури до державного Олімпу було, мабуть, призначення Івана Дзюби відповідальним за гуманітарну політику особи, а Левка Лук'яненка — послом до Канади.

Зайве й казати, що обидва ці пани, а також й інші люди, що не мали чести належати до кола компартійних обранців — номенклятурників, були згодом витіснені на другорядні посади, а то й взагалі були змушені відійти від активного політичного життя як то сталося з Віктором Пинзеником. При цьому клятви у відданості реформам у кожному наступному урядові лунали все голосніше у зворотній пропорції до числа людей ці реформи здатних проводити. Нинішній уряд Валерія Пустовойтенка, як про то заявив сам прем'єр 22-го серпня на церемонії інавґурації нового Уряду у Маріїнському палаці, стрижнем реформаторського процесу на Україні вбачає... адміністративну реформу, себто чергову перетряску існуючих міністерств та відомств. Коментарі, як то кажуть, зайві.

Особисто знаю С. Головатого, навчався з ним у Київському Університеті разом з ним працював у степах Північного Казахстану у студентських будівельних вагонах, заробляючи таким чином на проживання. Сергій мав всі підстави для того, щоб примкнути до загону партійних номенклятурників та вибудувати собі усталену на той час кар'єру. Адже він навчався на найпрестижнішому факультеті міжнародного права, випускники якого йшли здебільшого до Міністерства закордонних справ або до міжнародного відділу ЦК КПУ. Сергій пішов до Академії Наук, Інституту міжнародних відносин захистив кандидатську дисертацію з проблем міжнародного морського права. Перебував у жорстокій опозиції до існуючого комуністичного режиму, репрезентованому на Україні репресивно-лакейською клікою Володимира Щербицького. При першій нагоді ми разом вступили до Руху. Сергій займав посаду голови Київської організації Руху. Водночас він заснував Українську правничу Фундацію, прозоро передбачаючи, що найголовнішим завданням на шляху України до демократичних реформ буде правова реформа приведення норм її законодавства у відповідність з нормами міжнародного права, у якому він фахівець. Первісно ця фундація животіла у тісних закапелках колишньої „комуналки” на колишній вул. Леніна (нині Богдана Хмельницького). Згодом, коли фундації допомагали коштами із Заходу, вона перебралася у нове приміщення на вул. Саксаганського, яке „освячував” особисто Леонід Кучма, Президент України.

Головатого по праву вважають одним із „батьків” нової Української Конституції, річницю прийняття якої нещодавно гучно відзначали у Києві. Своїм завданням на посаді міністра юстиції Сергій вважав кодифікацію законів України, тобто приведення їх у відповідність з нормами Конституції — Основного Закону, — а також нормами цивілізованого законодавства світу. Циклопічне завдання, особливо зважаючи на традиційне для совєтського та післясовєтського менталітету нехтування писаними законами, покладання усьому на норми та традиції особистих стосунків.

Піднесення авторитету слова закону, поставлення їх над нормами неписаних племінних стосунків — у цьому, власне, і полягала суть переходу до правої демократії та ринкових реформ на Ук-

(Закінчення на стор. 3)

Микола Рябчук

ПРАВА МЕНШИН ТА ПРОБЛЕМИ ВТІКАЧІВ У СХІДНІЙ ЕВРОПІ

Років десять тому в одному з пісенних „фейлетонів“ Андрія Панчишина прозвучали рядки, яким, схоже, судилося стати хрестоматійними: „Я маю право мати право...“ Саме про цей, суто формальний і всього лиш декляративний характер багатьох законів, що мають начебто забезпечувати права людини у Східній Европі, йшлося на семінарі, зорганізованому в Будапешті Верховним комісарем ООН у справах втікачів, Інститутом конституційної та законотворчої політики Центрально-Европейського університету і британським журналом „Index on Censorship“.

У центрі уваги, зрозуміло, була Мадярщина почасти тому, що саме мадяри, як господарі, були представлені на семінарі найширше; почасти — тому, що саме мадярські закони в ділянці прав людини вважаються ледь не взірцевими для всієї Східньої Европи; а почасти й тому, що саме Мадярщина межує з двома зонами потенційної нестабільности — на півдні і сході, тож саме тут проблема втікачів може виявитися найгострішою.

„Взірцевість“ мадярських законів не вберегла їх, проте, від гострої критики — передусім із боку самих мадярів. Так, зокрема, зазначалося, що Мадярщина — це єдина країна у Европі, де засобам масової інформації заборонено згадувати етнічне походження громадян, котрі скоїли злочин чи підозрюються в його скоєнні. Зроблено це, щоб уникнути розпалювання міжетнічної ненависти та ксенофобії — передусім щодо циганів, котрі мають в Мадярщині приблизно ту саму репутацію, що „ліца кавказской національності“ у Росії.

Цей закон, на думку мадярських колеґ, є фактично порушенням конституції, бож передбачає часткову цензуру, обмежує доступ до повної інформації, а найгірше — консервує проблему, замість сприяти її вирішенню. Адже цілком очевидно, що в суспільстві існують певні групи людей, пов'язані етнічними, реґіональними чи іншими зв'язками, — групи, котрі статистично скоюють більше злочинів, ніж пересічні громадяни, отож і етнічний характер таких угруповань — не така вже й „неістотна“ подробиця. Інша річ — наскільки розважливо й збалянсовано повідомляють про це засоби масової інформації , наскільки фаховим і моральним є підхід до проблеми з боку того чи того конкретного автора.

Несподівано бурхливу дискусію серед учасників семінару викликало й недавнє рішення суду в Будапешті в справі одного з лідерів мадярських неофашистів, засудженого до року тюрми за „образу суспільства“ та „підбурювання до антигромадських дій“. Цей політик у жовтні минулого року заявив публічно, що жиди винні в усіх економічних та інших проблемах Мадярщини і закликав обмежити їхній доступ до керівних посад. Чимало журналістів, не поділяючи подібних поглядів, висловило, однак, занепокоєння, що рішення суду у Будапешті створює небезпечний прецедент переслідування людей за ідеї й висловлювання, які з тих чи тих причин не подобаються властям.

Другого східньоевропейською країною, що закономірно опинилася у центрі уваги дискутантів, стала Білорусь. Порушення прав людини, приховування інформації (виявляється, навіть бюджет країни є тут „державною таємницею“!), репресії проти незалежних видань і окремих журналістів зробились у Білорусі звичним явищем. Дехто з промовців порівнював із Лукашенком ще двох східньоевропейських „харизматичних“ лідерів — сербського президента Слободана Мілошевіча та хорватського Франьо Туджмана, — визнаючи, однак, що білоруський режим діє значно брутальніше й безсоромніше.

Втім, коли йдеться про непрямі репресії щодо незалежних засобів масової інформації, то й українська влада має тут не абиякі „здобутки“ — досить згадати різноманітні державні „перевірки“, які раз-у-раз насилаються на непокірні видання; брудні пасквілі в проурядовій пресі на невгодних „конкурентів“; постійні „непорозуміння“ з контрольованими державою телевізійними каналами, друкарнями, поштовим відомством та іншими монополістами; чи, навіть, загадкові напади на журналістів, здійснювані не-

(Закінчення на стор. 3)

Лариса Крушельницька, Львів

Карельська Катинь

Під таким заголовком опублікована стаття в московській газеті „Комсомольская Правда“ з 26-го липня ц. р., з якої зацитую тільки кілька абзаців: „ У містечку Сандормох знайдено масові захоронення. Мінімум вісім тисяч жертв сталінських репресій спочивають в сосновому лісі Медвежгорського району“.

Як тільки так звана перестройка почала набирати сили, ми з сестрою Марією Крушельницькою поїхали в одну з найбільших трагічних для України місцевостей „необятной“ Росії — Соловецькі острови. Саме у 1989 році там відкривали музей, який під назвою „Краєзнавчий“ був створений у пам'ять замучених і розстріляних соловецьких в'язнів.

Важко передати усе, що ми там бачили й почули. Слаба надія на те, що принаймі нам вдасться віднайти це місце, де поховані наші родичі, також не здійснилася. Ніхто цього не знав, хоч серед присутніх були чудом уцілілі в'язні, а то й колишні робітники цієї страшної тюрми. Це зрозуміло, бо властиво увесь кремлівський острів покритий трупами. Вони всюди: в чудових соловецьких лісах, у чистих як сльоза озерах, у місцях, де сьогоднішнє керівництво будує собі вілли, всюди! Краса соловецької природи ще більше підсилювала трагізм і жах злочину. Так закінчились наші пошуки.

І от тепер повідомлення: „Захоронення в Сандормоху, як би жорстоко це не звучало, можна назвати елітарним. Прізвища похованих тут знайомі навіть школяреві: сестра мільйонера Рябушинського, Варвара Брусилова — невістка знаменитого російського генерала, Василій Гільмерсен — начальник особистої бібліотеки Микола II, міністер закордонних справ петлюрівського уряду Антон Крушельницький, (це помилка, А. Крушельницький був міністром освіти), посланник Папи Римського священик Спальвіній Кречетов.

Багато було татарської, української інтеліґенції... — це „Комсомольская Правда“.

А що ми? Крім „Час—Тіме“ В. Чорновола — нічого. В. Міляно в Італії „Російське культурне товариство“ готує велику виставку до 60-річчя найбільш масових соловецьких розстрілів. Я підготовляла для них матеріяли про всіх українських діячів, вчених, письменників. А як ми будемо відзначати цю трагічну дату — невідомо. Покищо таблицю, яку в свій час поклали на схилі гори під славнозвісним Жовтневим палацом у Києві, де у 1934 році розстріляли цвіт української інтеліґенції — знищено, на Лук'янівському кладовищі, де поховані розстріляні і де поставлено хрест (єдина людина, яка пам'ятала це місце, була покійна вже дружина Григорія Косинки), тепер урядує якась приватна фірма, працівники якої нічого не знають про трагедію і їх це зовсім не зворушує... У Харкові поблизу могили Хвильового виводять собак... і т. д., і т. д.

Я вже не знаю, що більше мене болить: чи пам'ять про страшне минуле, чи байдужість, яка охопила сьогодні наше суспільство?

Все має своє оправдання. Так, біда, яка запанувала сьогодні в Україні приспала людську пам'ять. Заклопотані важкими буднями люди забувають багато важливих справ.

Але є святі справи, яких забути не можна! І, на жаль, не думають про них саме ті, які не мають вже аж таких надто важких буднів. Чому поляки вміють поставити квіти у кожному місці, під кожним рогом камениці, де був розстріляний нацистами чи большевиками один з них? Під таблицею на Лонцкого у Львові — тюрми, яка „прославилася“ в усі часи її існування, а найжорстокіше у 1941 році; яка повинна бути символом звироднілого большевизму, ніколи ніхто не кине хоча б польової квітки. Чому сьогодні поляки відновлюють „Обронцув Львова“, а ми негодні довести до порядку (хоча б скромного), ні один український військовий цвинтар у Львові? Все щось видумуємо, якісь спільні кладовища (щоб не дай Бог ті інші не образилися), сваримося, шукаємо винного...

А все тому, що ми усі хочемо тільки керувати державою. А задуматися і працювати — не маємо часу. Але чи пошанує нас за це світ?

АЛЬМАНАХ УНС'98

Редакція „Свободи” приймає матеріяли до Альманаху УНСоюзу на 1998 рік, в якому припадають такі роковини, як 200-ліття появи „Енеїди” Івана Котляревського, 80-ліття проголошення Четвертого Універсалу в Києві, 150-річчя заснування Головної Руської Ради та інші. Статті на ці та інші теми редакція прийматиме до розгляду до 15-го вересня ц. р. — **Ред.**

Ганна Божук

ТЕРНИСТІ ДОРОГИ І. САРВАДІЯ

I

Сьогодні, в шосту річницю проголошення і затвердження історичного Акту незалежности України, повертаються заборонені в роки совєтсько-большевицького режиму імена діячів громадсько-політичного й культурного життя Закарпаття, учасників національно-визвольних змагань за відродження самостійної, соборної Української Держави. З цієї когорти по велінню долі розлетілись по світах країни-закарпатці у ті далекі 40-50-ті повоєнні роки. Один з них — Іван Сарвадій, уродженець міста Хуст, а тепер громадянин З'єднаних Стейтів Америки.

Випив він чашу горя з молодих літ, хоч і походить з давнього дворянського роду. Прадід Івана Сарвадія по батьківській лінії був радним суддею у Сиготі, центрі Мараморощини. Дядько Павло Сарвадій під час Австро-Угорщини займав високий пост у міністерстві закордонних справ і після імперії жив у Сату-Маре. Батько Йосиф Сарвадій з дружиною Терезією Жупан виростили шестеро дітей (чотирьох хлопців і двоє дівчат), серед яких Іван був наймолодшим.

Початкову освіту Іван Сарвадій отримав у Хусті, середню — в Мукачівській торговельній академії, де не тільки вчився на „відмінно”, але виховувався національно свідомим українським патріотом, вольовою особистістю, достойним християнином. Директор академії проф. Августин Штефан мав вільну руку в підборі педагогів, підручників тощо. Викладали в академії колишні професори університетів та інститутів часу Української Народної Республіки — Іван Трухлий, Валеріян Горбачевський, Олекса Приходько, Василь Чапля, Дмитро Пасічник, а також Яків Голота, Михайло Велигорський — засновник Пласту, пізніше вчив тут поет Леонід Мосендз та інші. Іван дуже любив природу рідних Карпат і поступив на лісничий факультет вищого навчального закладу, однак перервав навчання, забрали його до чехословацького війська: зарахували до офіцерської школи, яку закінчив з відзнакою. Спочатку служив у полку на чехо-словацько-австрійському кордоні в місті Інжіхув Градець. В червні 1938 року Івана Сарвадія перевели до Хусту, де він працював у канцелярії 45-го полку.

На початку листопада 1938 року за пропозицією уряду Карпатської України Іван Сарвадій був призначений навчати військової справи добровольців „Карпатської Січі”. Та незабаром, в середині березня 1939 року, державну незалежність закарпатських українців мадярські наїзники втопили у крові. В краї запанував терор, кожний п'ятий закарпатець був катований у мадярських тюрмах та концентраційних таборах. Арештували й кинули до в'язниці й І. Сарвадія, де зазнав страшних знущань, а брата Юрка Сарвадія катували в концтаборі в місті Вор'юлопош. Вся родина Сарвадіїв була національно свідома і за це і Івана переслідували.

Восени 1944 року, коли в Хусті появилися аґенти СМЕРШ почалося полювання на „українських буржуазних націоналістів” та „фашистів”, „ворогів народу”. Без слідства і суду енкаведисти заарештували українських громадсько-політичних діячів, серед них Юліяна Бращайка, Едмунда Бачинського, Федора Ревая, о. Дмитра Поповича та інших. А також І. Сарвадія. НКВД допитувала його в Мукачеві, Ужгороді, в східньословацькому місті Бардійов. Там його кинули в товарний вагон і з трьома тисячами невільників на початку лютого 1945 року в тридцятиґрадусний мороз три тижні везли в Донбас. У дорозі багато людей померло від голоду і холоду. Вивантажили арештантів у місті Єнакієво і завели їх у концтабір. Його в'язні на лівому рукаві носили нашивку „СК”, що означало „спецконтиґент”. Шістсот чоловік, серед яких опинився й І. Сарвадій, спускалися у шахту щодня на 900 метрів глибини і він щоразу думав, що це вже кінець його життя.

Згодом свої митарства Іван Сарвадій опише у своїх спогадах і скаже: „Боже провидіння допомогло мені. Мені судилося таки пережити дві тисячі днів пекла на землі. Віра в Бога рятувала мене у тяжкі хвилини життя”. Весною 1947 року політв'язнів НКВД перевозить, на північ у болотисті ліси біля Тамбова, а потім до Саратова. Через півстоліття з ініціятиви І. Сарвадія, без дозволу керівників міста Єнакієва встановлено в Софіївському гаю коло Будинку культури шахти „Юнком” унікальний пам'ятник стражданню політв'язнів. Пам'ятник споруджено за одну ніч. На чавунній плиті напис золотими літерами: „Жертвам сталінських репресій 1944-1947 рр. від громадянина США Івана Сарвадія”. Загострена й витягнена догори брила передає відчай закатованих невинних людей у державі, „где так вольно дышит чоловек”.

Влітку 1948 року І. Сарвадія відіслали до Одеси у „фільтраційний пункт”, де він мав нагоду зустрінутися з представником Чехо-Словаччини, який посприяв, щоб Івана Сарвадія було переслано в Словаччину, як колишнього офіцера чехословацької армії. Але він зрозумів, що тут на нього чигає нова небезпека. З великими труднощами йому вдалося перейти кордон і він опинився в Німеччині, в таборі „Балка” недалеко від Нюрнберґу. Тут І. Сарвадій зустрів земляка Василя Бору зі села Велика Копаня, що на Виноградівщині. З його допомогою він знайшов працю в Мюнхені, познайомився з багатьма закарпатцями, а найближче з учителем з села Тересва Іваном Неболою.

Закінчення буде

ПІСЛЯ ВСЕКРАЙОВОЇ АНТИЗЛОЧИННОЇ кампанії, де завжди підкреслювалось суворість і швидкість кари за порушення законів, китайські державні власті засудили 6,100 осіб на смертну кару. З того 4,367 осіб було страчено в 1996 році. Ці дані у своєму звіті подало угрупування людських прав Амнесті Інтернешинал з осідком в Лондоні. Звіт також стверджує, що в Китаї в 1990-их роках більше людей було страчено і засуджено на кару смерти, ніж в цілому світі разом.

Права...

(Закінчення зі стор. 2)

вловимими злочинцями — тим невловимішими, чим невиразнішою стає в Україні межа між мафією і державою.

Зрештою, й питання про права білоруськомовної меншини у Білорусі, яке прозвучало на семінарі, можна було б переадресувати й українським керівникам, зформулювавши його в пляні забезпечення прав україномовного населення Криму, Донбасу, інших великих російськомовних міст Півдня і Сходу.

На семінарі прозвучало чимало гірких слів на адресу журналістів, урядових і неурядових організацій, котрі нерідко з міркувань економічної вигоди чи фальшивої геополітичної коньюнктури „не добачають" грубих порушень прав людини в певних країнах та реґіонах абож застосовують подвійні стандарти до ідентичних, здавалося б, випадків. Приклади наводились різні, зокрема, коли йдеться про післясовєтський простір, згадувались репресії в Азербайджані, де запах нафти, схоже, перешкоджає західним оглядачам як слід розглядіти малопривабливий авторитарний характер місцевого режиму, а також скандальне прийняття Росії в Раду Европи у розпал ганебної чеченської війни.

Семінар під загальною назвою „Права людини в засобах масової інформації" не обмежився, зрозуміло обговоренням прав політичних, етнічних, скажімо, сексуальних меншин. Надзвичайно цікавими виявились проблеми перетворення формальних прав у реальні, забезпечення відповідних правових механізмів, формування громадської думки та необхідної правової свідомости, а також проблема доступности інформації, „прозорости" публічних інституцій та механізму прийняття ними рішень.

Відносно новою у цьому контексті стала проблема втікачів та іміґрантів у Східній Европі. Уряди більшости післякомуністичних країн, схоже, недооцінюють її ваги, а тим часом мільйони людей із В'єтнаму, Китаю, Ірану, Афганістану безперешкодно кочують „евразійським" простором у бік України і далі, на Захід. Чимало східньоевропейських країн іще досі не мають належних законів про іміграцію, статус утікача, їх утримання й працевлаштування, правила депортації тощо. Відтак, головний тягар опіки над втікачами й іміґрантами у Східній Европі лягає на плечі ООН, котра, за словами її представника в Мадярщині, Філіпа Лябрево, не в змозі нагодувати мільйони людей двома рибинами й п'ятьма хлібами. Кілька десятків доларів допомоги на місяць — це, власне, все, що може (у кращому разі) запропонувати утікачам міжнародна спільнота. З іронії долі, приблизно стільки (6,600 форинтів-66 гривень) коштував для учасників семінару квиток на заключний бенкет у театрі „Мерлін" з веселою кабаретковою виставкою „Those Old Good Days" — „Ці старі добрі часи".

Усунення...

(Закінчення зі стор. 2)

раїні. У цьому ж і внутрішня — філософська — пружина конфлікту Головатого з навколишнім його політичним середовищем на Україні. В особі Головатого західній модернізм прийшов у кричущу суперечність з хохлацьким хуторянством зі спиранням на загальноприйняті традиції містечкового провінціялізму. Провінціялізм — найбільший ворог реформ. Досить згадати, з якою опозицією зустрівся Головатий на шляху відміни Україною смертного покарання, яка була передумовою прийняття України до Ради Европи. Чого домагався Головатий — дотримання слова підписання привселюдно — і ратифікованих — норм цивілізованости. Містечковий провінціялізм не дозволив зробити цього. І досі не є ясним, чи існує на Україні смертне покарання, чи ні. Головатий намагався — також неуспішно — домогтися скасування режиму прописки — цього огидного нащадка сталінізму — на Україні. Попри його антиконституційність, режим прописки й далі існує на Україні плодячи корупцію безліч „паспортних" відділів та псуючи вигляд нових блакитних внутрішніх паспортів.

Зайво й казати, що не вдалося Головатому подолати корупцію. Сизифове завдання, поставлене перед ним Кучмою. Адже корупція у всіх її виглядах є неодмінною запорукою провінціялізму. Йдучи на посаду міністра, Сергій чітко усвідомлював, що він перетворює себе на політичного „камікадзе". Тим більше, він спробував кинути виклик містечковий політичний культурі, послужити таким собі „лакмусовим папірцем" реформаторства. Його досвід найнаочніше показав, наскільки ще є Україна далекою від реформаторсько-модерністських віянь. Після свого зняття Сергій Голований сказав: „Я стурбований тим, що Уряд нині не є серйозним стосовно реальних реформ. Що це (усунення) означає для мене, це те, що мої зусилля реформувати законодавчу систему та створити юридичну інфраструктуру для ринкової економіки виявилися небажаними для керівництва країни".

Після свого хождіння до влади С. Головатий, напевно, повернеться до своєї Фундації продовжить боротьбу за кодифікацію українських законів. Не відійде він і від активної політичної діяльности, буде кандидувати знову до Ради. Без Головатого Кучмі буде спокійніше, особливо з огляду на його намагання бути вдруге переобраним на президентській посаді. Але чи сумісний спокій з духом реформаторства, у відданості якому безупинно клянуться геть усі найвищі виконавці України?

У СВІТІ

В КАНАДСЬКОМУ МІСТІ КВЕБЕКУ невідомі облили червоною фарбою пам'ятник президентові Франції Шарлеві де Голлеві. Акт вандалізму вчинено в річницю 55-ліття висадження альянтських, в тому числі й канадських, військ біля французького міста Дієпа 19-го серпня 1942 року. Ця висадка була пробою операції з відкриття Другого фронту у Франції в червні 1944 року, але закінчилася вона катастрофою. Гітлерівські війська за лічені години розгромили і майже повністю знищили альянтський десант, при тому понад 2,200 канадських вояків загинули або були взяті в полон. Вандали, що осквернили пам'ятник французькому президентові, залишили записку, в якій написано: "Канадці проливали свою кров у Дієпі, хай хоч тепер ти почервонієш". Канадські патріоти часто нагадують, що десятки тисяч їх співвітчизників віддали життя, звільняючи Францію, і ніхто не питав, хто вони — англо-канадці чи франко-канадці. Пам'ятник, створений з ініціятиви квебекських сепаратистів, був відкритий 23-го липня, у 30-ту річницю виступу де Голля в Монтреалі, коли він закінчив свою промову словами: "Хай живе вільний Квебек". Це висловлювання було оцінене як вияв офіційної підтримки Парижем курсу на відділення франкомовної провінції від Канади. Прибічники єдности федерації засудили спорудження монументу, відкриття якого сепаратисти відзначили черговою маніфестацією.

ПРЕЗИДЕНТ РОСІЇ Боріс Єльцин звільнив Олександра Коталкіна, що досі був на пості урядового торгівця зброєю. При тому Б. Єльцин заявив, що тепер буде особисто наглядати та провадити торгівлю зброї аж до часу, коли його Уряд прийде з проєктом нової системи продажу зброї та листою держав, яким Росія буде її продавати. Звільнений О. Котелкін був покликаний на свій пост О. Коржаковим, що тепер є в неласці Президента. Росія є тепер третьою щодо кількости продажу зброї державою у світі, після ЗСА і Англії.

З великим смутком сповіщаємо, що 15-го серпня 1997 р. у Торонто на 96-му році життя упокоїлася в Бозі видатна українська піяністка

бл. п.

ЛЮБКА КОЛЕССА

яка з наймолодших років захоплювала своєю грою цілий світ, невтомно пропагувала українську музику й тим приносила велику славу Україні.

ПОХОРОН відбувся 19-го серпня ц.р. з церкви св. Миколая на цвинтарі Йорк у Торонто.

Внуки МИКОЛИ КОЛЕССИ — ГАЛИНА та ОЛЕКСАНДЕР КОЛЕССИ

Ділимося сумною вісткою, що 15-го серпня 1997 року відійшла у вічність піяністка і педагог світової слави

бл. п.

ЛЮБКА КОЛЕССА

нар. 1902 р. у Львові

ПОХОРОННІ відправи відбулися 17-18-19-го серпня ц.р. в церкві св. Миколая, а опісля — на цвинтарі Йорк у Торонто.

У глибокому смутку:
стриєчний брат — **МИКОЛА КОЛЕССА з доньками КСЕНІЄЮ, ХАРИТИНОЮ та СОЛОМІЄЮ, затями, вісьмома внуками та двома правнуками.**

Ділимося сумною вісткою з музичним світом що 15-го серпня 1997 р. у Торонто упокоїлася у Бозі

бл. п.

ЛЮБКА КОЛЕССА

світової слави укр. піяністка та визначний музичний педагог, народилася 19-го травня 1902 р. у Львові жила у Відні, Празі, Канаді.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 17, 18, 19-го серпня 1997 р. із церкви св. о. Миколая в Торонто.

У глибокому смутку залишила:
сина — **ІГОРЯ з дружиною ШЕРЕЛ і двох внуків МАРКА і СКОТА**
сестрінок — **МАРІЮ і ТЕТЯНУ ҐЕРИЧ з родинами**
кузинів — **СТЕФАНІЮ КРОХМАЛЮК з родиною**
— **д-р Ю. ПОДЛУЦЬКОГО в Чикаго з родиною**
— **Композитора МИКОЛУ КОЛЕССУ з родиною в Україні інших членів родини та велике число колишніх учнів в Канаді, ЗСА й Европі.**

Вічна їй пам'ять!

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
смерти яка припадає 28-го серпня нашої дорогої
МАМИ, БАБЦІ, СЕСТРИ

бл. п.

ОЛЕНИ ПЛОЩАНСЬКОЇ

І В ТРЕТЮ СУМНУ РІЧНИЦЮ
смерти яка припадає 29-го серпня нашого дорогого
ТАТА, ДІДА, БРАТА

бл. п.

МИРОСЛАВА ПЛОЩАНСЬКОГО

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ і ПАНАХИДИ в церквах:
в Сан Франсіско, Пассейк, Торонто, Долина, Стрий і Гошів.
Молитви за спокій душ просять
донька ТАМАРА ГОРОДИСЬКА з родиною

Організація Українських Націоналістів закордоном ділиться сумною вісткою з членами та українським громадянством, що 17-го серпня 1997 р., на 76-му році багатотрудивого життя, несподівано помер

бл. п.

інженер

СТЕПАН ПРОЦИК

член ОУН в Україні, відомий і провідний член Організації Українських Націоналістів закордоном, член Українських Політичних В'язнів гітлерівських концентраційних таборів, активний громадсько-політичний і церковний діяч та журналіст-публіцист.

Дружині покійного ЛЮБІ, дочці ОКСАНІ, синові РОМАНОВІ складаємо глибоке співчуття.

Вічна пам'ять покійному!

ПОЛІТИЧНА РАДА ОУНз

З великим жалем і сумом повідомляємо наших товаришок і товаришів та всіх кол. мешканців Зальцбурґу, що в суботу, 9-го серпня 1997 р. відійшла у вічність наша дорога і незабутня товаришка юних літ

бл. п.

ГАЛЯ з РОСТКОВИЧІВ ВИННИКІВ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 11-го серпня 1997 р. в церкві св. о. Миколая у Вотервліт, Н. Й., а відтак на цвинтарі св. Духа у Гемптонбурґу, Н. Й., де похоронено покійну.

Вічна їй пам'ять!

Комітет кол. учнів Зальцбурзької Гімназії

Мужеві, синові АСКОЛЬДОВІ та сестрі НУСІ з родиною складаємо наші щирі вислови глибокого співчуття.

Ділимося сумною вісткою, що 29-го липня 1997 року в Торонто Канада на 72-му році життя упокоїлася в Бозі

бл. п.

НАТАЛЯ ҐЕНИК-БЕРЕЗОВСЬКА

з дому МОЙГАЙМЕР

нар. у Дрогобичі — Україна

Залишила у глибокому смутку:
мужа — **РОМАНА**
сина — **ЮЛІЯНА**
дочку — **ІРИНУ**
брата — **ЕМІЛІЯНА з родиною**
кузенку — **СОФІЮ РИХЛИЦЬКУ з родиною**
дальшу родину в Україні.

Вічна їй пам'ять!

Союзівка...

(Закінчення зі стор. 1)

гостей Союзівки, прочитане першим секретарем амбасади Василем Головенком — стали мотто усього відзначення, яке відбулося на оселі УНС у суботу, 23-го серпня ц. р.

Уже вшосте Союзівка, яку називають „клаптиком України на американській землі", урочисто відсвяткувала знаменний День незалежности України. Присвячений цій даті концерт зібрав велику авдиторію слухачів й глядачів. Символічно, що участь у ньому брала українська молодь, яка свої почування і відчуття українських коренів виливає в український танець. Це — учасники курсів під керівництвом відомої балетмайстра і хореографа Роми Прийми-Богачевської.

„Молоді танцюристи гордилися тим, що їм випала честь виступати на відзначенні, і це додало їм надхнення", — говорить керівник курсів. „Основною своєю місією вважаю прищеплення новим поколінням любови до всього українського, і роблю це за допомогою танцю. В результаті навіть ті діти українського походження, які не розмовляють українською мовою, чи походять з мішаних подруж, відчувають причетність до України і стараються їй, кожний в мірі можливости, допомогти. Крім того, в майбутньому вони передають ці почування своїм дітям — і ось я навчаю уже дітей своїх колишніх учнів".

Програма виступу учасників курсів складалася із постановки танцювальної п'єси „Циганська дитина". У ній сполучилися і фантазія, і романтика, і фольклор. Кожному — від малого до великого — була відведена у п'єсі спеціяльна роля. Крім того, танці віддзеркалювали фольклорні ознаки різних реґіонів України, що мало для молодих танцюристів і пізнавальне значення. Розвиваючи у своїх учнів творчий підхід до хореографії, керівник курсів надає їм можливість самим стати хореографами реґіональних танців. Так, хореграфія „Гуцульського танцю" належить Андрієві Цибикові, „Закапатського" — Борисові Богачевському, а „Дитячого козачка" — Христі Їжак. Усі троє названих танцюристів уже стали асистентами Р. Прийми-Богачевської. А Х. Їжак здивувала усіх своїм талантом до образотворчого мистецтва, удекорувавши задній плян сцени чудовим гірським пейзажем (його можна побачити на одній з поміщених тут фотографій).

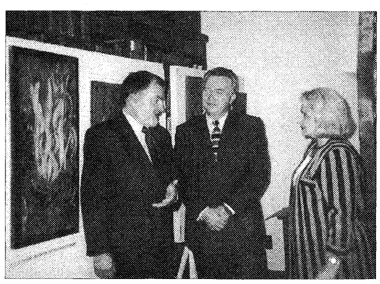
Високо оцінюючи особистий внесок Р. Прийми-Богачевської у зміцнення зв'язків між Україною і ЗСА, амбасадор України у ЗСА Юрій Щербак нагородив її почесною грамотою, яку вручив їй під час відзначення перший секретар амбасади України в ЗСА В. Головенко.

Виступ вокально-інструментального ансамблю „Львів'яни" прикрасив концерт мелодійними українськими піснями, а його соліст Володимир Цімура став майстерним конферансьє цього урочистого відзначення.

Шостій різниці незалежности України була також присвячена виставка барельєфів відомого скульптора Зенона Голубця, яка пройшла у приміщенні бібліотеки Союзівки. Центральне місце в ній зайняв твір „З руїни встала Україна" із зображенням тризуба, що виростає з полум'я вогню, запаленого на останках совєтської імперії. Виставка продемонструвала багатогранність таланту мистця і викликала живе зацікавлення гостей оселі. Відкрила її критик Галина Колесса.

У вихрі танцю — учасники танцювальних курсів під керівництвом Р. Прийми-Богачевської (фото Г. Колесси).

Виставку барельєфів З. Голубця (зліва) відвідує В. Головенко з амбасади України та його дружина Марія.

ПРАВДУ ПИСАВ В. ШЕКСПІР у другій частині п'єси „Генрик IУ", коли заявляв, що „немає спокою та голова, котра носить корону". Так воно, виявляється, і є, коли мова про англійську королеву Єлисавету II, котра останніми роками мала досить клопотів і неприємностей через різні родинні неполадки своїх дітей. Одначе виглядає, що її клопотам не кінець — цим разом сама корона стала спірним питанням. У жовтні заплянованo відвідини королеви до Індії з нагоди 50-річчя незалежности, після 200-річного англійського правління, але тут виникає проблема, бо деякі індійці домагаються, щоб королева заразом привезла і повернула деякі їхні скарби. Першим на листі є діямант Когінур, який в Індії називають також „Горою світла" — жемчуг вагою 108 каратів, який прикрашує королівську корону Англії.

В МЕХІКО проходить процес проти найвищого ступенем генерала, якого будь-коли судили за торгівлю наркотиками. Генерал Єзус Ґутієррез старається боронитися твердженням, що мехіканський міністер оборони оскаржує його так гостро лише тому, щоб боронити інших генералів, що також скорумповані. Процес викликує велике зацікавлення населення і є першим на такому рівні в тій країні.

НА ЗАСІДАННІ при закритих дверях у Відні, представники Росії запротестували проти міжнародної комісії, яка мала б бути покликана для обсервації в часі чергових виборів президента Боснії. Це затримає переведення виборів.

У ГАМБУРЗІ відбувається тепер виставка світлин широко відомої німецької фотографки та кінорежисерки Лєні Ріфенштайн, якій саме сповняється 95 років життя. Вона свого часу була широко відома із своїх документальних фільмів, а зокрема із фільму про панування Гітлера п. з. „Сила волі". Її уважали звеличницею Гітлера і після Другої світової війни вона просиділа три роки в тюрмі, але постійно бороniться тим, що вона тільки продукувала документальні фільми, а з політикою нацистської доби не мала нічого спільного. Не зважаючи на свій вік, вона далі займається фотографуванням, зокрема під водою. Виставка втішається великим зацікавленням.

Маршовий вишкіл „Мандрізунівців"

Літо 1997 року на мальовничій оселі СУМ в Барабу, Висконсин, пройшло під знаком різнородного таборування. В один час „суменята" відбували своє перше таборове „бойове хрещення", в іншому молодше і старше юнацтво проходило традиційні виховно-відпочинкові чи спортові (зокрема, копаного м'яча) табори. Але був ще один, який відрізнявся своєю оригінальністю. А це був „Мандрівний Табіт Старшого Юнацтва".

Один з бойових командирів леґендарної УПА 40-их років в Україні, з псевдом „Різун", був своєрідним опікуном — патроном цих молоденьких ентузіястів таборування, котрі приняли собі назву, в його честь, як „Мандрізунівці".

Двох юнаків та 12 юначок з осередків СУМ ім. Миколи Павлушкова в Чикаґо та полковника Дмитра Вітовського в Палатайн на чолі з командантом-дружинником Романом Кавкою та виховниками Вікторією Кавка, Олею Кусик, д-р Марійкою Грицеляк і Тарасом Дроздом, за один тиждень від 6-го до 12-го липня пройшли твердий, немов рекрутський, маршовий вишкіл. Крім типічних таборових занять — як апелі, молитви, руханки, харчування, гутірки, спів, купання та вогники — вони відбули і корисну маршову, з доброю дозою пригодництва, заправу.

На це зложився вже перший вимарш з наплечниками в понеділок ранком у напрямі військового вишкільного табору „Форт Мек Кой". Після кількамилевого маршу їх підібрав у дальшу дорогу власний авто-транспорт. По дорозі вони мали змогу зазнайомитися трохи з водним спортом, маневруючи майже чотири години на крутому потоці індіянськими човнами. Це відбувши благополучно, молода сумівська екскурсія ще того самого дня прибула на терен „Форт Мек Кой". Знайомство з одним з його старшин, також сумівцем, майором Михайлом Читербоком, допомогло таборовикам використати корисно цей форт на різну теренову заправу, подібну до тієї, що проходять військовики. До їхньої диспозиції було все, що вони потребували, включно з лазничками і їдальнею.

Після повороту на оселю в Барабу, на другий день, „Мандрізунівці" відмашерували на сусіднє Чортове Озеро (Деволс Лейк), де знаходиться стейтовий парк і де вони провели наступні три дні. Тут був час на плавання, відбиванку і мандрівки гористими стежками. Була також нагода запізнатися з підставами альпіністики під досвідченим оком професійного інструктора „Містер Джіма".

В суботу, 12-го липня учасники цього „Мандрівного Табору Старшого Юнацтва", змучені але задоволені маршем, вернулися на свою улюблену оселю, і їх там зустрічали найменші, наймолодші таборовики — „суменята", котрі також закінчили своє таборування.

„Мандрізунівці" протягом цього тижня зміцнили дружбу, жили близько з природою, самостійно господарювали в своїх „пересувних" таборах, включно з харчуванням. Молоді таборовики були забезпечені досвідченими виховниками-опікунами, включно з лікаркою д-р Марійкою Грицеляк. Всім залишилися незабутні враження з цього „Мандрівного Табору", а на пам'ятку — і спортові сорочки з відзнакою „Мандрізунівців", проєкту виховниці Вікторії Кавки.

На свій спосіб вони і відзначили 55-ті роковини створення УПА. Не раз і не два, лісами і полями в штаті Висконсин, в далекій від України Америці, лунала пісня „В Чорнім Лісі", яку колись співали упівці:

В Чорнім Лісі, темнім
борі,
Сурми, поклики, пісні,
Там гуляють „Різунівці",
Славні лицарі грізні...

В. Кусик

На світлині: „Мандрізунівці" у вимарші.

Караджіч...

(Закінчення зі стор. 1)

де вже декілька десятиріч триває війна проти еспанської влади.

Відвідавши1-го червня Баню-Люку, Державний секретар ЗСА Медилен Олбрайт дала до зрозуміння президентові СР Біляні Плявшиць, що Білий Дім нічого не мав би проти, якби Р. Караджіч еміґрував з Боснії. Ці чутки Р. Караджіч негайно спростував, рішуче заявивши, що нікуди з Пале не поїде. Йому навіть пропонували зробити плястичну операцію і переїхати до Беоґраду, де він міг би вернутися до своєї професії лікаря-психіятра і відкрити клініку. Але Р. Караджіч не може змиритися з думкою, що йому доведеться назавжди попрощатися з політикою.

